

**Wyrok z dnia 24 stycznia 1996 r.
II URN 59/95**

Przy ustalaniu daty wstecznego inwalidztwa obowiązkiem sądu jest zgromadzenie istniejącej dokumentacji lekarskiej pochodzącej z tego okresu.

Przewodniczący SSN: Stefania Szymańska (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Jerzy Kuźniar, Jadwiga Skibińska-Adamowicz,

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Iwony Kaszczyszyn, po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 1996 r. sprawy z wniosku Edwarda B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. o prawo do renty rodzinnej, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 2 lutego 1995 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 30 czerwca 1994 r. pozwany organ rentowy wstrzymał Edwardowi B. z dniem 1 czerwca 1994 r. wypłatę renty rodzinnej, gdyż Wojewódzka Komisja Lekarska do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia [...] w C. zaliczyła go tylko do III grupy inwalidów.

Wskutek odwołania od powyższej decyzji sprawę rozpoznawał Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie, który po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłych wyrokiem z dnia 2 lutego 1995 r. oddalił odwołanie. Specjalista chorób płuc zaliczył wnioskodawcę do III grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia. Natomiast biegli neurolog i chirurg-ortopeda zaliczyli wnioskodawcę do II grupy inwalidów, jednakże dopiero od grudnia 1993 r., tj. od dnia skierowania na komisję lekarską. Sąd Wojewódzki podzielił stanowisko organu rentowego, iż wnioskodawca nie nabył prawa do renty rodzinnej, bowiem inwalidztwo II grupy powstało u niego po osiągnięciu 25 roku życia.

W rewizji nadzwyczajnej Minister Sprawiedliwości zarzucił rażące naruszenie prawa, a w szczególności art. 3 § 2 k.p.c., art. 25 ust. 3 i 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), a nadto naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej i dlatego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy uznał rewizję nadzwyczajną za zasadną, gdyż zaskarżony wyrok istotnie rażąco narusza powołane wyżej przepisy prawa.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o z.e.p. prawo do renty rodzinnej mają dzieci własne bez względu na wiek, jeżeli stały się inwalidami I lub II grupy w okresie do ukończenia 16 lat życia, bądź do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia.

Wnioskodawca urodził się 12 maja 1967 r. Zasadniczą Szkołę Specjalną w D. ukończył w roku szkolnym 1986/1987 w zawodzie stolarza i nie uczęszczał już do żadnej szkoły. Badająca go w dniu 1 marca 1994 r. Obwodowa KIZ rozpoznała skrzywienie dwułukowe kręgosłupa szyjno-piersiowego z niewydolnością oddechową i cechami przeciążenia lewej komory serca oraz zespołem bólowym całego kręgosłupa i zaliczyła wnioskodawcę do II grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia od grudnia 1993 r. Wobec zakwestionowania tego orzeczenia przez lekarza wojewódzkiego - inspektora orzecznictwa inwalidzkiego, wnioskodawca został zbadany przez Wojewódzką KIZ, która rozpoznała skrzywienie kręgosłupa dwułukowe (S-formis) ze zniekształceniem klatki piersiowej, ograniczeniem funkcji i zespołem bólowym bez niewydolności oddechowej i krążeniowej oraz stan po operacji stopy końsko-szpotaowej wrodzonej lewej z zanikami mięśniowymi i skróceniem kończyny o 4 cm i orzeczeniem z 12 kwietnia 1994 r. zaliczyła badanego do III grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia od dzieciństwa. Komisja zaznaczyła, że inwalidztwo uległo istotnemu pogorszeniu wobec wystąpienia zespołu bólowego kręgosłupa i powiększenia się skrzywienia kręgosłupa.

Powołany przez Sąd biegły pulmonolog rozpoznał u wnioskodawcy niewydolność oddechową średniego stopnia, spowodowaną dużym zniekształceniem klatki piersiowej i zaliczył go z tego powodu do III grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia. Natomiast biegli neurolog i chirurg ortopeda, rozpoznali u wnioskodawcy niedowład spastyczny czterokończynowy z przewagą po stronie lewej, skrót kończyny dolnej lewej z deformacją stopy, zaniki mięśniowe kończyn lewych, przykurcze zgięciowe palców ręki prawej, dwułukowe skrzywienie kręgosłupa piersiowo-lędźwiowego III⁰ z dużym ograniczeniem ruchomości oraz garb żebrowy prawostronny i zaliczyli badanego do II grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia poczynając od grudnia 1993 r.

Trafnie podniesiono w rewizji nadzwyczajnej, że z uwagi na rozpoznane schorzenia, ich różnorodność i wiek wnioskodawcy niezbędne było w zakresie ustalenia daty powstania inwalidztwa zachowanie reguł określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu postępowania, trybu kierowania na badanie przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa (Dz. U. Nr 47, poz. 214 ze zm.). Zgodnie z treścią § 21 pkt 4 tego rozporządzenia ustalenia daty lub okresu powstania inwalidztwa dokonuje się na podstawie dokumentacji leczenia pochodzącej z tego okresu. Tymczasem ani komisje lekarskie, ani biegli sądowi nie dysponowali niezbędną dokumentacją, która winna była być dołączona do akt sprawy.

Z odwołania wniesionego do Sądu Wojewódzkiego w Częstochowie wynika, że wnioskodawca był leczony:

- 1) od 7 lutego 1974 r. do 9 marca 1974 r. w I Klinice Pediatrii w Z.,
- 2) od 14 maja 1974 r. do 1 czerwca 1974 r. w I Klinice Pediatrii w Z.,
- 3) od 12 lipca 1974 r. do 30 lipca 1974 r. w Szpitalu Miejskim [...] w B.,
- 4) od 13 września 1976 r. do 30 września 1976 r. w II Klinice w K.,
- 5) od 29 września 1976 r. do 18 października 1976 r. w [...] Klinice Neurologicznej w K.,

6) od 14 lutego 1977 r. do 23 lutego 1977 r. w Wojewódzkim Szpitalu w T.,

7) od 13 września 1977 r. do 30 września 1977 r. w Klinice w K.- Z.,

8) od 19 października 1977 r. do 14 lutego 1978 r. w Wojewódzkim Szpitalu w T.

Z orzeczeń komisji lekarskich wynika, iż wnioskodawca jest krótkowidzem i nosi okulary, zatem niewątpliwie pozostaje pod kontrolą poradni okulistycznej, co także nie zostało wyjaśnione w toku postępowania. Z oświadczenia złożonego na rozprawie w dniu 17 listopada 1994 r. faktycznej opiekunki wnioskodawcy Marii C. wynika zaś, że wnioskodawca pozostaje również pod kontrolą internisty. Mimo to, dokumentacja chorobowa z poradni ogólnej nie była dołączona do akt sprawy. Ani komisje lekarskie, ani biegli nie dysponowali wynikami takich badań przed wydaniem orzeczenia i opinii. Z akt sprawy wynika również, iż wnioskodawca pozostawał pod opieką Poradni Ortopedycznej w L., lecz historii choroby z tej Poradni również brak w aktach. Z powyższego wynika, że sprawa jeszcze nie dojrzała do ostatecznego rozstrzygnięcia, gdyż materiał dowodowy był niepełny i wymagał uzupełnienia w kierunkach wyżej przedstawionych. Pełna dokumentacja chorobowa z przebiegu leczenia nie była przedmiotem zainteresowania, ani organu rentowego, ani Sądu mimo że posiada ona istotne znaczenie dla ustalenia daty powstania inwalidztwa II grupy.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd winien więc przeprowadzić dowód z dokumentacji lekarskiej ze szpitali i klinik wskazanych w odwołaniu oraz z innych placówek służby zdrowia wskazanych przez wnioskodawcę, lub jego faktyczną opiekunkę - Marię C. Następnie Sąd winien przeprowadzić dowód z opinii biegłych lekarzy właściwych specjalności, na okoliczność daty powstania inwalidztwa II grupy.

Zarówno z orzeczeń komisji lekarskich, jak i opinii biegłych wynika, iż schorzenia wnioskodawcy mają charakter przewlekły i postępujący z wiekiem, przy czym schorzenia te są różnorodne i nie jest wykluczone, że stopień ich zaawansowania był różny na przestrzeni lat, co w konsekwencji miało wpływ na zdolność wykonywania zatrudnienia. Wyjaśnienie tych okoliczności ma kluczowe znaczenie dla sprawy i pozwoli na ustalenie, czy wnioskodawca spełnia warunki wymagane do przyznania prawa do renty rodzinnej, a zwłaszcza, czy stał się inwalidą II grupy przed ukończeniem nauki w szkole specjalnej.

Skoro materiał dowodowy wymaga uzupełnienia w postępowaniu przed Sądem Wojewódzkim poprzez uzyskanie pełnej dokumentacji lekarskiej, a później zasięgnięcia opinii biegłych sądowych lekarzy właściwych specjalności, zaskarżony wyrok nie może się utrzymać, w związku z czym podlega on uchyleniu, a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania (art. 422 § 2 k.p.c.).

W interesie Rzeczypospolitej Polskiej leży zagwarantowanie każdemu obywatelowi prawa do wszechstronnego rozpatrzenia roszczeń w zakresie zabezpieczenia społecznego oraz wykazanie szczególnej troski wobec osób nieporadnych, którym prawo gwarantuje egzystencję.

Z tych względów uwzględnieniu rewizji nadzwyczajnej nie stoi na przeszkodzie upływ terminu określonego w art. 421 § 2 k.p.c.

=====